

98

OBWIESZCZENIE MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 18 kwietnia 1958 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

1. Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 28 marca 1958 r. (poz. 93) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 21).

trzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 59, poz. 286) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 2, poz. 6) oraz ustawą z dnia 28 marca 1958 r. o zmianie przepisów o rentach i zaopatrzeniach.

2. Jednolity tekst nie obejmuje przepisów dotyczących zaopatrzenia inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, zawartych w art. 4 oraz 6—8 ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o zmianie przepisów o rentach i zaopatrzeniach w brzmieniu:

„Art. 4. Tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 23 lipca 1945 r. o zasiłkach i pomocy dla osób pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego, poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego (Dz. U. z 1950 r. Nr 43, poz. 395 i z 1953 r. Nr 9, poz. 29),
- 2) ustawa z dnia 15 listopada 1956 r. o podwyższeniu i przywróceniu niektórych zaopatrzeń dla osób pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego (Dz. U. Nr 56, poz. 255),
- 3) dekret z dnia 25 marca 1953 r. o zniesieniu powiatowych i wojewódzkich komisji kwalifikacyjnych przy prezydium rad narodowych oraz Głównej Komisji Kwalifikacyjnej przy Radzie Państwa (Dz. U. Nr 21, poz. 79),
- 4) art. 2 ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. o zmianie dekretu o zaopatrzeniu inwalidów wojskowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 56, poz. 257).

Art. 6. 1. Rencistom uprawnionym w dniu 1 lipca 1958 r. do rent starczych na podstawie dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 43, poz. 200 i z 1958 r. Nr 2, poz. 6) lub ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 139) ustala się ponownie na ich wniosek wysokość renty, przyjmując za podstawę wymiaru tych rent przeciętne zarobki zwiększone o kwotę renty miesięcznej, należnej za czerwiec 1958 r., jeżeli renciści ci:

- 1) byli zatrudnieni w dniu 30 czerwca 1958 r. i zatrudnienie to ustanie do dnia 31 grudnia 1958 r.,
 - 2) ich przeciętne zarobki są niższe niż 1.000 zł miesięcznie.
2. Za przeciętne zarobki, o których mowa w ust. 1, uważa się przeciętne miesięczne zarobki z ostatnich 3 miesięcy zatrudnienia przed jego ustaniem.

3. Jeżeli przeciętne zarobki wraz z kwotą renty przekraczają 1.000 zł, przyjmuje się za podstawę wymiaru rent 1.000 zł.

4. Przepisy ust. 1—3 mają odpowiednie zastosowanie do rencistów zaliczonych do I lub II grupy inwalidów, uprawnionych w dniu 1 lipca 1958 r. do rent inwalidzkich na

podstawie przepisów wymienionych w ust. 1 albo na podstawie przepisów dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 59, poz. 286).

5. Renciści, którym przyznano renty obliczone w myśl ust. 1—4, tracą na stałe prawo do renty w ten sposób obliczonej, jeżeli podejmą na nowo zatrudnienie z zarobkiem przekraczającym najniższą podstawę wymiaru renty.

Art. 7. 1. Przewidziane w niniejszej ustawie podwyższenie, obniżenie lub zawieszenie świadczeń rentowych następuje z urzędu od najbliższego terminu płatności, przypadającego po dniu 1 lipca 1958 r.

2. Jeżeli przyznanie lub podwyższenie świadczenia w myśl przepisów niniejszej ustawy uzależnione jest od zgłoszenia wniosku przez zainteresowanego, świadczenie wypłaca się od dnia powstania prawa, jednak za okres nie dłuższy niż za trzy miesiące wstecz od dnia złożenia wniosku, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej, i jednak nie wcześniej niż od dnia 1 lipca 1958 r.

3. Sprawy osób, którym na podstawie przepisów obowiązujących w dniu 30 czerwca 1958 r. odmówiono renty, a które przy zastosowaniu niniejszej ustawy miałyby do niej prawo, podlegają ponownemu rozpatrzeniu na wniosek zainteresowanego.

4. Do wniosków o renty zgłoszonych przed dniem 1 lipca 1958 r. stosuje się przepisy obowiązujące przed tą datą, a do wniosków zgłoszonych po dniu 30 czerwca 1958 r. stosuje się te przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że świadczenia za okres sprzed 1 lipca 1958 r. przyznaje się zgodnie z przepisami obowiązującymi przed tą datą.

Art. 8. Dla spraw przekazanych prezydium rad narodowych przepisami: dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 43, poz. 200 i z 1958 r. Nr 2, poz. 6), dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 59, poz. 286 i z 1958 r. Nr 2, poz. 6) oraz ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 139), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, właściwe są organy administracji rent i pomocy społecznej rad narodowych.”

3. Jednolity tekst nie obejmuje:

- 1) art. 50 dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojskowych i ich rodzin (Dz. U. z 1954 r. Nr 37, poz. 159 i z 1956 r. Nr 56, poz. 257) w brzmieniu: „Art. 50. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 lipca 1954 r.”,
- 2) art. 10 ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o zmianie przepisów o rentach i zaopatrzeniach w brzmieniu: „Art. 10. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1958 r.”.

Minister Pracy i Opieki Społecznej: w z. A. Firjanick

Załącznik do obwieszczenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 18 kwietnia 1958 r. (poz. 98).

D E K R E T

z dnia 14 sierpnia 1954 r.

o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Żołnierze Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w razie inwalidztwa i członkowie ich rodzin w razie śmierci żywiciela otrzymują zaopatrzenie z funduszy państwowych.

Art. 2. 1. Zaopatrzenie żołnierzy obejmuje:

A. Świadczenia pieniężne:

- 1) rentę inwalidzką,
- 2) dodatki do renty,
- 3) zasiłek pogrzebowy.

B. Świadczenia w naturze:

- 4) pomoc leczniczą i położniczą,
- 5) zaopatrzenie w protezy i aparaty ortopedyczne,

- 6) przysposobienie zawodowe,
- 7) zapewnienie pracy,
- 8) umieszczenie w domu rencistów,
- 9) ulgi taryfowe przy przejazdach kolejami.

2. Zaopatrzenie członków rodzin obejmuje:

A. Świadczenia pieniężne:

- 1) rentę rodzinną,
- 2) dodatki do renty,
- 3) zasiłek pogrzebowy,
- 4) odprawę.

B. Świadczenia w naturze:

- 5) pomoc leczniczą i położniczą,
- 6) zaopatrzenie w protezy i aparaty ortopedyczne,
- 7) umieszczenie w domu rencistów.

Art. 3. 1. Inwalidami wojskowymi są osoby całkowicie lub częściowo niezdolne do wykonywania zatrudnienia i zaliczone do jednej z grup inwalidów (art. 4) z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu powstałego:

- 1) w czasie odbywania czynnej służby wojskowej lub
- 2) w ciągu sześciu miesięcy po zwolnieniu ze służby wojskowej, jeżeli inwalidztwo jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania czynnej służby wojskowej.

2. Osobom zwolnionym ze służby wojskowej z powodu czasowej niezdolności do tej służby przysługuje zaopatrzenie określone w niniejszym dekrete na czas trwania ich niezdolności do pracy, jeżeli nie mają prawa do zasiłku chorobowego.

3. Żołnierzom zwolnionym z czynnej służby wojskowej podczas pierwszych sześciu tygodni jej odbywania z powodu choroby, która powstała niewątpliwie przed stawieniem się żołnierza do służby wojskowej i nie uległa pogorszeniu wskutek tej służby, nie przysługuje zaopatrzenie określone w niniejszym dekrete. Żołnierze ci otrzymują zaopatrzenie określone w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, jeżeli w myśl tych przepisów posiadają warunki wymagane do przyznania tego zaopatrzenia.

4. Inwalidą wojennym jest żołnierz, który stał się inwalidą w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojenny.

Art. 4. 1. W zależności od stopnia niezdolności do wykonywania zatrudnienia zalicza się inwalidą do jednej z trzech grup:

- 1) do III grupy inwalidów zalicza się osoby częściowo niezdolne do wykonywania zatrudnienia, to jest osoby, które są zdolne do wykonywania dotychczasowego zatrudnienia przy znacznym ograniczeniu zakresu czynności lub wydajności pracy bądź przy stworzeniu im szczególnych warunków pracy, albo które, będąc całkowicie niezdolne do wykonywania dotychczasowego zatrudnienia, są jednak zdolne do wykonywania zatrudnienia niżej kwalifikowanego,
- 2) do II grupy inwalidów zalicza się osoby, które są niezdolne do wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia,
- 3) do I grupy inwalidów zalicza się osoby niezdolne do wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia, które ponadto wymagają stałej opieki innej osoby.

2. Zaliczania żołnierzy do jednej z grup inwalidów dokonują komisje lekarskie do spraw inwalidztwa i zatrudnienia przewidziane w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin w trybie i na zasadach określonych w tych przepisach, a w czasie wojny — wojskowe komisje lekarskie.

Art. 5. Żołnierzami w czynnej służbie wojskowej w rozumieniu dekretu, zwanymi w dalszym ciągu „żołnierzami”, są:

- 1) podoficerowie i szeregowcy odbywający zasadniczą służbę wojskową,
- 2) uczniowie oficerskich szkół wojskowych oraz słuchacze akademii wojskowych i innych wojskowych szkół wyższych, nie będący oficerami zawodowymi i podoficerami nadterminowymi,
- 3) oficerowie, podoficerowie i szeregowcy rezerwy lub pomocniczej służby wojskowej, odbywający ćwiczenia lub przeszkolenie wojskowe,
- 4) podoficerowie i szeregowcy powołani z rezerwy do służby wojskowej, zarządzanej w interesie obrony Państwa albo w razie mobilizacji i w czasie wojny,
- 5) oficerowie, podoficerowie i szeregowcy odbywający służbę wojskową określoną w przepisach szczególnych, z wyjątkiem oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych.

Art. 6. Oficerowie zawodowi i podoficerowie nadterminowi oraz oficerowie powołani z rezerwy do służby wojskowej w przypadkach wymienionych w art. 5 pkt 4, jak również członkowie rodzin pozostali po tych oficerach i podoficerach otrzymują zaopatrzenie określone w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych oraz ich rodzin.

Art. 7. 1. Prawo do zaopatrzenia powstaje z dniem spełnienia się wszystkich warunków, wymaganych przez dekret do uzyskania tego prawa.

2. Dla żołnierza, który stał się inwalidą, prawo do zaopatrzenia powstaje z dniem zwolnienia ze służby wojskowej. W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie może być na wniosek dowódcy okręgu wojskowego (równorzędnego) przyznane prawo do zaopatrzenia żołnierzowi jeszcze przed dniem zwolnienia go z czynnej służby wojskowej.

Art. 8. 1. Zaopatrzenie przyznaje i świadczenia pieniężne wypłaca prezydium właściwej rady narodowej.

2. Zaopatrzenie przyznaje się z urzędu lub na wniosek osoby uprawnionej. Decyzję należy wydać najpóźniej w ciągu 14 dni od dnia otrzymania przez prezydium właściwej rady narodowej wszystkich dokumentów niezbędnych do wydania decyzji.

3. Świadczenia pieniężne wypłaca się od dnia powstania prawa do świadczeń, jednak za okres nie dłuższy niż trzy miesiące wstecz od dnia zgłoszenia wniosku.

4. Postępowanie w sprawie przyznania zaopatrzenia i wypłaty świadczeń pieniężnych oraz terminy ich płatności określają przepisy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, z tym że przewidziane w tych przepisach obowiązki zakładów pracy lub rad zakładowych ciążyą na właściwych jednostkach wojskowych w zakresie określonym przez Ministra Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej.

5. Od decyzji prezydium właściwej rady narodowej przysługuje zainteresowanemu prawo wniesienia skargi do sądów ubezpieczeń społecznych.

Art. 9. W razie powstania okoliczności mających wpływ na prawo do zaopatrzenia albo na jego wysokość następuje na wniosek zainteresowanego lub z urzędu ponowne ustalenie prawa do zaopatrzenia lub jego wysokości.

Art. 10. 1. W razie zbiegu u jednej osoby prawa do dwóch lub więcej rent przewidzianych w dekrete przysługuje tylko jedna renta, a mianowicie wyższa lub wybrana przez zainteresowanego.

2. W razie zbiegu u jednej osoby prawa do renty przysługującej na podstawie dekretu z prawem do innego świadczenia o charakterze rentowym, wypłaca się również tylko jedno świadczenie, a mianowicie wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Uprawniony zachowuje w każdym przypadku prawo do świadczeń niepieniężnych określonych w dekrete.

3. W razie zbiegu prawa do zaopatrzeń z dekretu z prawem do renty zagranicznej stosuje się odpowiednio przepisy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 11. Prawa do zaopatrzenia nie nabywa, a nabyte traci żołnierz lub członek rodziny w razie wywołania przestępstwem umyślnym lub podstępnie okoliczności uzasadniających powstanie prawa do zaopatrzenia lub jego zwiększenia.

Art. 12. Do ponownego ustalenia prawa do zaopatrzenia lub jego wysokości, ustania prawa do zaopatrzenia lub wstrzymania świadczeń, dochodzenia zwrotu świadczeń, dokonywania potrąceń i egzekucji ze świadczeń, przejścia uprawnień wynikających ze zgłoszonego wniosku o zaopatrzenie oraz do roszczeń o wynagrodzenie szkód przeciw osobom trzecim, a także wznowienia postępowania stosuje się odpowiednio przepisy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Rozdział II.

Zaopatrzenie żołnierzy.

Art. 13. 1. Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej dla osoby, która bezpośrednio przed powołaniem do służby wojskowej była pracownikiem, ustala się według zasad określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin na podstawie zarobków osiągniętych przed powołaniem do służby wojskowej, z tym że podstawa wymiaru renty nie może być niższa od kwot określonych na podstawie ust. 3.

2. Według tych samych zasad ustala się również podstawę wymiaru renty dla osoby, której zatrudnienie ustało:

- 1) w okresie trzech miesięcy przed powołaniem do służby wojskowej lub
- 2) wcześniej, jeżeli w chwili powstania prawa do zaopatrzenia posiada łącznie ze służbą wojskową okres zatrudnienia wymagany do uzyskania renty inwalidzkiej w myśl przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

3. Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określi podstawę wymiaru renty dla osób, które nie spełniają warunków określonych w ust. 1 i 2, z tym że podstawa wymiaru renty nie może wynosić mniej niż 500 zł, a dla inwalidów wojennych oraz wojskowych, których inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową, zaliczonych do I grupy inwalidów, mniej niż 1200 zł.

Art. 14. Wysokość renty dla inwalidów, których inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową, wynosi miesięcznie:

Dla zaliczonych do grupy inwalidów	Procent podstawy wymiaru renty			
	do 1200 zł		od nadwyżki ponad 1200 zł do 2000 zł	od nadwyżki ponad 2000 zł
	dla nie zatrudnionych i nie posiadających dochodu z innych źródeł	dla zatrudnionych lub posiadających dochód z innych źródeł	dla wszystkich rencistów	
I	100	100	20	15
II	80	75		
III	65	50		

Art. 15. 1. Wysokość renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa nie pozostającego w związku ze służbą wojskową wynosi miesięcznie:

kategorii zatrudnienia	grupy inwalidów	Procent podstawy wymiaru renty		
		do 1200 zł	od nadwyżki ponad 1200 zł do 2000 zł	od nadwyżki ponad 2000 zł
I	I	90	20	15
	II	70		
	III	55		
II	I	80	20	15
	II	65		
	III	45		

2. Prawo do renty inwalidzkiej, o której mowa w ust. 1, ulega zawieszeniu na czas wykonywania przez rencistę zatrudnienia lub posiadania dochodu z innych źródeł.

3. Inwalidom, których inwalidztwo nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, jeżeli wykonują zatrudnienie z przeciętnym miesięcznym zarobkiem niższym niż 80% podstawy wymiaru renty, wymierza się inwalidzką rentę wyrównawczą w wysokości różnicy pomiędzy podstawą wymiaru renty a przeciętnym miesięcznym zarobkiem, z tym że:

- a) renta ta bez dodatków nie może przekraczać miesięcznie kwoty obliczonej na podstawie poniższej tabeli:

kategoria zatrudnienia	Procent podstawy wymiaru renty		
	do 1200 zł	od nadwyżki ponad 1200 zł do 2000 zł	od nadwyżki ponad 2000 zł
I	40	20	15
II	80		

- b) renta ta wraz z dodatkami nie może przekraczać miesięcznie kwoty obliczonej według powyższej tabeli zwiększonej o kwotę przysługujących dodatków.

4. Prawo do inwalidzkiej renty wyrównawczej (ust. 3) ulega zawieszeniu na czas posiadania przez rencistę dochodu z innych źródeł niż zatrudnienie.

5. Przepisy wydane na podstawie art. 39 ust. 7 i 8 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin mają odpowiednie zastosowanie do rent inwalidów wojennych i wojskowych.

Art. 16. Renta inwalidzka wraz ze wszystkimi dodatkami z wyjątkiem dodatków dla żony, dzieci, wnuków i rodzeństwa nie może wynosić — dla inwalidów nie zatrudnionych i nie posiadających dochodu z innych źródeł — miesięcznie mniej niż:

- 1) 600 zł dla inwalidy zaliczonego do I grupy,
- 2) 500 zł dla inwalidy zaliczonego do II grupy,
- 3) 260 zł dla inwalidy zaliczonego do III grupy.

Art. 17. 1. Inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową, gdy powstało wskutek:

- 1) zranienia, kontuzji lub innych obrażeń doznanych w walce z wrogiem albo wskutek wypadku, któremu żołnierz uległ podczas lub w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych,
- 2) zachorowania na froncie lub w związku z przebywaniem na froncie,
- 3) chorób zakaźnych panujących w miejscu służbowego pobytu żołnierza,
- 4) chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby albo wskutek istotnego

pogorszenia stanów chorobowych w związku z tymi właściwościami lub warunkami służby.

2. Za pozostające w związku ze służbą wojskową uważa się również wypadki w drodze do miejsca i z miejsca wykonywania czynności służbowych.

3. Minister Obrony Narodowej ustali listę chorób określonych w ust. 1 pkt 4.

4. Związek niezdolności do pracy ze służbą wojskową ustalają wojskowe komisje lekarskie na zasadach i w trybie określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 18. 1. Do określenia, które osoby należy uważać za pracowników, oraz do ustalenia wysokości miesięcznego przeciętnego zarobku i kategorii zatrudnienia, jak również do określenia dodatku miesięcznego do rent inwalidzkich za nieprzerwany okres zatrudnienia po wyzwoleniu dla inwalidów, których inwalidztwo nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, stosuje się odpowiednio przepisy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

2. Minister Obrony Narodowej określa rodzaje służby wojskowej, które ze względu na szczególne właściwości lub warunki jej odbywania uzasadniają wymiar renty inwalidzkiej według stawek przewidzianych dla pracowników I kategorii zatrudnienia.

3. Inwalidom, którzy nie spełniają warunków do wymiaru renty w wysokości przewidzianej dla pracowników I kategorii zatrudnienia, wymierza się renty inwalidzkie według stawek ustalonych dla pracowników II kategorii zatrudnienia.

Art. 19. Żołnierzom, którzy przed powołaniem do służby wojskowej byli pracownikami nauki, przysługuje dodatek miesięczny do renty w wysokości 50% renty bez uwzględnienia dodatków dla żony, dzieci, wnuków i rodzeństwa.

Art. 20. 1. Inwalidom odznaczonym przez władze Polski Ludowej orderami: Budowniczego Polski Ludowej, Krzyża Grunwaldu, Virtuti Militari, Odrodzenia Polski lub Sztandaru Pracy albo tytułami: Zasłużonego Nauczyciela PRL, Zasłużonego Górnika PRL, Zasłużonego Hutnika PRL lub Zasłużonego Kolejarza PRL oraz odznaczonym orderem Virtuti Militari w okresie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 13 lutego 1946 r. za zasługi w czasie wojny 1939—1945 przysługuje miesięczny dodatek do renty inwalidzkiej w wysokości 25% renty bez uwzględnienia dodatku dla żony, dzieci, wnuków i rodzeństwa.

2. Z tytułu posiadania orderów przysługuje tylko jeden dodatek.

Art. 21. Inwalida ma prawo do dodatku do renty dla żony, dzieci, wnuków i rodzeństwa w wysokości zasiłku rodzinnego, jeżeli na osoby te nie przysługują dodatki lub zasiłki rodzinne z innego tytułu.

Art. 22. W razie śmierci inwalidy lub członka rodziny pozostającego na jego utrzymaniu przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu, zasiłek pogrzebowy.

Art. 23. 1. Inwalidom przysługuje prawo do pomocy leczniczej i położniczej zakładów społecznych służby zdrowia w zakresie przewidzianym dla pracowników.

2. Inwalidzi otrzymują bezpłatnie niezbędne protezy, aparaty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz leki i środki opatrunkowe.

3. Członkom rodziny inwalidy przysługuje prawo do pomocy leczniczej i położniczej w zakresie przewidzianym dla członków rodziny pracowników.

4. Szczegółowy zakres, zasady i tryb udzielania świadczeń wymienionych w ust. 1—3 ustalają w drodze rozporządzeń Ministrowie Pracy i Opieki Społecznej oraz Zdrowia, każdy w swoim zakresie.

Art. 24. Inwalida może być poddany specjalnemu leczeniu i przysposobieniu do zawodu w celu całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolności do pracy albo zapobieżenia pogorszeniu się stanu zdrowia.

Art. 25. Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej określi wysokość, zasady i tryb przyznawania ulgi taryfowej dla inwalidów przy przejazdach kolejami.

Art. 26. 1. Inwalidom zapewnia się pracę odpowiadającą ich sprawności fizycznej i kwalifikacjom zawodowym.

2. Prezydium rady narodowej na wniosek inwalidy kieruje go do zakładu pracy, który obowiązany jest go zatrudnić stosownie do sprawności fizycznej i kwalifikacji zawodowych.

3. Zakład pracy może rozwiązać umowę o pracę z inwalidą tylko z ważnych przyczyn za pisemną zgodą prezydium właściwej rady narodowej.

4. Inwalidom, którzy w ciągu 3 miesięcy od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej zostali poddani leczeniu lub przysposobieniu do zawodu i w ciągu 3 miesięcy od dnia zakończenia leczenia lub przysposobienia do zawodu i przywrócenia zdolności do pracy w całości lub w części podjęli pracę, zalicza się okresy czynnej służby wojskowej oraz okres leczenia i przysposobienia do zawodu do czasu pracy w danym zakładzie pracy.

5. Szczegółowe przepisy w sprawie zatrudniania inwalidów wydaje Minister Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 27. 1. Inwalidzi mogą być na swój wniosek umieszczeni w domu rencistów lub w innym zakładzie pomocy społecznej. Na pokrycie kosztów utrzymania w tych instytucjach można inwalidzie potrącić najwyżej 80% renty.

2. Potrąceń, o których mowa w ust. 1, można dokonywać również za pobyt w zakładzie szkolenia inwalidów.

3. Zasady dokonywania potrąceń, o których mowa w ust. 1 i 2, ustala Minister Pracy i Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia.

Art. 28. Do dodatku dla żony, dzieci, wnuków i rodzeństwa, do zasiłku pogrzebowego oraz do specjalnego leczenia i przysposobienia do zawodu stosuje się odpowiednio przepisy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 29. 1. Wysokość renty inwalidzkiej ulega na wniosek inwalidy ponownemu ustaleniu, jeżeli po przyznaniu renty inwalida był zatrudniony co najmniej w okresie trzyletnim i jego przeciętny miesięczny zarobek z kolejnych dowolnie wybranych trzech lat zatrudnienia przypadających w tym okresie był wyższy niż zarobek przyjęty za podstawę wymiaru renty pod warunkiem, że w powyższym trzyletnim okresie nie było przerw w zatrudnieniu wynoszących łącznie więcej niż 6 miesięcy.

2. Dla ponownego ustalenia renty przyjmuje się za podstawę wymiaru przeciętny miesięczny zarobek z okresu trzech lat, o którym mowa w ust. 1.

Rozdział III.

Zaopatrzenie członków rodzin.

Art. 30. 1. Renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny:

- 1) zmarłego żołnierza lub inwalidy,
- 2) żołnierza zaginionego na terenie działań wojennych.

2. Członkami rodziny uprawnionymi do renty rodzinnej są: małżonek, dzieci, wnuki i rodzeństwo oraz rodzice, jeżeli odpowiadają warunkom przewidzianym w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

3. Renta rodzinna po żołnierzu przysługuje, jeżeli śmierć jego nastąpiła:

- 1) w czasie odbywania czynnej służby wojskowej lub
- 2) w ciągu sześciu miesięcy po zwolnieniu ze służby i jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania czynnej służby wojskowej.

4. Zaginięcie żołnierza na terenie działań wojennych stwierdzają właściwe organy wojskowe w trybie określonym przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 31. 1. Wszystkim członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna. Podstawę wymiaru renty rodzinnej ustala się według zasad określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin z zastrzeżeniem najniższej podstawy wymiaru określonej w art. 13 w przypadkach przewidzianych w tym przepisie.

2. Wysokość renty rodzinnej wynosi miesięcznie:

Procent podstawy wymiaru renty		
do 1200 zł	od nadwyżki ponad 1200 zł do 2000 zł	od nadwyżki ponad 2000 zł
45	20	15

3. Jeżeli śmierć żołnierza lub inwalidy nastąpiła w związku ze służbą wojskową, wysokość renty rodzinnej określonej w ust. 2 podwyższa się o 10% podstawy wymiaru renty.

4. Rentę rodzinną zwiększa się na dwóch uprawnionych członków rodziny o 65 zł, a na trzech i więcej uprawnionych członków rodziny o 145 zł.

5. Jeżeli członek rodziny uprawniony do renty został z powodu inwalidztwa zaliczony do I grupy inwalidów, przypadającą na niego część renty rodzinnej zwiększa się o 100 zł.

6. Jeżeli uprawnionymi do renty rodzinnej są sieroty zupełne, przypadającą na nie część renty rodzinnej zwiększa się o 10% podstawy wymiaru renty.

7. Łączna wysokość renty rodzinnej wraz z wszystkimi dodatkami z wyjątkiem dodatku dla dzieci, wnuków i rodzeństwa oraz kwot określonych w ust. 4 i 5 nie może wynosić mniej niż 360 zł miesięcznie.

8. Prawo do renty rodzinnej dla członka rodziny ulega zawieszeniu na czas wykonywania przez uprawnionego zatrudnienia lub posiadania dochodu z innych źródeł.

Art. 32. 1. Śmierć żołnierza pozostaje w związku ze służbą wojskową, gdy żołnierz poległ w walce z wrogiem albo zmarł z powodu okoliczności wymienionej w art. 17.

2. Śmierć inwalidy pozostaje w związku ze służbą wojskową, jeżeli nastąpiła w wyniku choroby lub kalectwa spowodowanego okolicznościami wymienionymi w art. 17.

3. Związek śmierci żołnierza ze służbą wojskową ustala dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił służbę, a jeżeli śmierć żołnierza nastąpiła w wojskowym zakładzie leczniczym — komendant tego zakładu.

4. Związek śmierci inwalidy ze służbą wojskową ustala komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia.

5. Jeżeli śmierć nastąpiła w ciągu sześciu miesięcy po zwolnieniu ze służby wojskowej, związek śmierci ze służbą wojskową ustala komendant wojskowego zakładu leczniczego lub komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia zależnie od tego, czy śmierć nastąpiła w wojskowym zakładzie leczniczym, czy też poza nim.

Art. 33. Osobom uprawnionym do renty rodzinnej i oznaczonym orderami lub tytułami wymienionymi w art. 20 przysługuje na zasadach określonych w tym artykule dodatek

miesięczny do renty w wysokości 10% podstawy wymiaru renty.

Art. 34. Małżonek pobierający rentę rodzinną ma prawo do dodatków do renty rodzinnej dla dzieci, wnuków i rodzeństwa uprawnionych do renty rodzinnej. Prawo to przysługuje również opiekunowi tych dzieci.

Art. 35. 1. Rentę rodzinną dla rodziny żołnierza zaginionego na terenie działań wojennych wymierza się w wysokości i na zasadach przewidzianych dla rodziny po żołnierzu zmarłym w związku ze służbą wojskową.

2. Renta przysługuje uprawnionym członkom rodziny zaginionego począwszy od pierwszego najbliższego miesiąca kalendarzowego po stwierdzeniu zaginięcia żołnierza aż do odnalezienia się zaginionego. Przepis art. 8 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 36. W razie śmierci osoby pobierającej rentę rodzinną przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu, zasiłek pogrzebowy.

Art. 37. 1. W razie śmierci żołnierza w związku ze służbą wojskową przyznaje się członkom jego rodziny (art. 30) odprawę w wysokości trzymiesięcznej renty inwalidzkiej, jaka by przysługiwała żołnierzowi, gdyby był zaliczony do II grupy inwalidów.

2. Odprawa przysługuje łącznie małżonkowi zmarłego żołnierza bez względu na jego wiek lub zdolność do pracy oraz innym członkom rodziny, jeżeli posiadają warunki do uzyskania renty rodzinnej.

Art. 38. Osoby pobierające rentę rodzinną mają prawo do świadczeń w naturze określonych w art. 23 ust. 3 i 4 na warunkach przewidzianych dla członków rodziny pracowników.

Art. 39. Osoby pobierające rentę rodzinną mogą korzystać z zakładów wymienionych w art. 27 na zasadach określonych w tym artykule.

Art. 40. Osobom pobierającym rentę rodzinną przysługuje pierwszeństwo w umieszczeniu dzieci w żłobkach, domach dziecka i przedszkolach.

Art. 41. Do określenia warunków i trybu przyznawania i wypłaty renty rodzinnej, ustania, zawieszenia i wstrzymania jej wypłaty, określenia dodatków do renty rodzinnej oraz do zasiłku pogrzebowego stosuje się odpowiednio przepisy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Rozdział IV.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 42. Przepisy dekretu stosuje się do praw do zaopatrzenia powstałych po dniu wejścia w życie dekretu.

Art. 43. Inwalidzi uznani na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 1954 r. za inwalidów wojennych zachowują ten charakter.

Art. 44. 1. Do praw do zaopatrzenia zgłoszonych przed dniem wejścia w życie dekretu stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Przepisy dotychczasowe stosuje się również do praw do zaopatrzenia żołnierzy zwolnionych ze służby w okresie od dnia 1 lipca 1953 r. do dnia 1 lipca 1954 r. oraz osób pozostałych po żołnierzach i inwalidach zmarłych w tym okresie.

3. Żołnierze i osoby wymienione w ust. 2 powinni zgłosić swoje prawa do zaopatrzenia w terminie do dnia 1 grudnia 1954 r. pod rygorem utraty prawa.

4. Minister Pracy i Opieki Społecznej może zezwolić na rozpatrzenie na podstawie dekretu wniosków o zaopatrzenie nie zgłoszonych w ustawowym terminie, jeżeli inwalidztwo

lub śmierć żołnierza pozostaje w związku ze służbą wojskową.

5. Minister Pracy i Opieki Społecznej może przekazać uprawnienia przewidziane w ust. 4 prezydentom rad narodowych.

Art. 45. 1. Inwalidom uprawnionym do renty na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 1 lipca 1954 r., u których ogólna utrata zdolności zarobkowej ustalona została na co najmniej 45%, przyznaje się zamiast tej renty — rentę inwalidzką określoną w dekreście na następujących zasadach:

1) inwalidę zalicza się:

- a) do I grupy inwalidów, jeżeli inwalidzie przysługuje dodatek na pielęgnację,
- b) do II grupy inwalidów, jeżeli ogólna utrata zdolności zarobkowej inwalidy określona została w granicach od 80% do 100%,
- c) do III grupy inwalidów, jeżeli ogólna utrata zdolności zarobkowej inwalidy określona została w granicach od 45% do 79%.

2) zaliczenie do jednej z grup następuje z urzędu.

2. Renty inwalidzkie wypłaca się w wysokości:

- a) przewidzianej w art. 14, jeżeli inwalidztwo pozostające w związku ze służbą wojskową (art. 17) uzasadnia zaliczenie co najmniej do III grupy inwalidów,
- b) przewidzianej w art. 15 dla pozostałych inwalidów.

3. Za podstawę wymiaru renty przyjmuje się kwotę 500 zł, a dla inwalidów I grupy — 1200 zł.

4. Różnicę wynikającą z dokonanej z urzędu zamiany renty inwalidzkiej wypłaca się za czas od dnia 1 grudnia 1956 r.

5. Przez ogólną utratę zdolności zarobkowej i przez utratę zdolności zarobkowej pozostającą w związku ze służbą wojskową rozumie się te utraty zdolności, które ustalone zostały w orzeczeniu na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 1 lipca 1954 r.

6. Inwalidzi zaliczeni do jednej z grup zgodnie z ust. 1 mogą być poddani na ich wniosek lub z urzędu badaniom lekarskim. Badań z urzędu nie przeprowadza się, gdy rencista ukończył — mężczyzna 60 lat, a kobieta 55 lat lub inwalidztwo uznane zostało za trwałe.

Art. 46. 1. Wysokość renty inwalidzkiej określona stosownie do art. 45 ulega na wniosek rencisty ponownemu ustaleniu na zasadach określonych w art. 29 dekretu; w tym przypadku trzyletni okres liczy się najwcześniej od dnia 1 lipca 1954 r.

2. Wysokość renty określonej w art. 45 ulega na wniosek rencisty ustaleniu na zasadach dekretu, jeżeli rencista był po wyzwoleniu zatrudniony co najmniej przez 10 lat i przestał pracować. Podstawę wymiaru renty stanowi w tym przypadku przeciętny miesięczny zarobek faktyczny osiągnięty przez rencistę w ostatnich 12 miesiącach zatrudnienia lub kolejnych 2 latach zatrudnienia dowolnie wybranych przez rencistę z okresu ostatnich 10 lat zatrudnienia.

Art. 47. 1. Inwalidom uprawnionym do rent inwalidzkich na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 1954 r., którzy nie spełniają warunków określonych w art. 45, wypłaca się jednorazową odprawę w wysokości 36-miesięcznej renty, z tym że rencista traci prawo do świadczeń pieniężnych.

2. Inwalidzi, o których mowa w ust. 1, zachowują prawo do dotychczasowych świadczeń w naturze.

Art. 48. Do rent inwalidzkich wypłacanych na podstawie art. 45 stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące rent inwalidzkich przyznanych na podstawie dekretu, z tym że:

- 1) renty te wraz z wszystkimi dodatkami nie mogą być niższe z zastrzeżeniem przepisu art. 9 od sumy rent i do-

datków wypłacanych inwalidzie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 1954 r.,

- 2) inwalida zachowuje prawo do świadczeń pieniężnych, przysługujących mu ze wszystkich zbiegających się tytułów.

Art. 49. 1. Osobom uprawnionym do rent wdowich, sierocych lub rodzicielskich przyznanych na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 1954 r. przyznaje się z urzędu — zamiast tych rent — renty rodzinne określone w dekreście, chyba że prawo do tych rent ustało przed terminem płatności przypadającym w miesiącu lipcu 1958 r.

2. Do rent przyznanych na podstawie ust. 1 oraz do osób pobierających te renty mają zastosowanie przepisy dotyczące świadczeń przewidzianych w dekreście, z tym że podstawa wymiaru renty rodzinnej po inwalidzie, który pobierał dodatek na pielęgnację, nie może być niższa niż 1200 zł.

3. Wysokość renty rodzinnej przyznanej na podstawie ust. 1 nie może być niższa od kwoty rent wypłacanych w dniu 30 czerwca 1958 r., chyba że zachodzą okoliczności powodujące ustanie lub zawieszenie prawa do renty.

Art. 50. Rodzicom, którzy w dniu 1 grudnia 1956 r. nie pobierali renty z powodu posiadania środków utrzymania, przyznaje się rentę rodzinną przewidzianą w art. 49, jeżeli spełniają warunki do renty rodzinnej.

Art. 51. Wdowy uprawnione do świadczeń na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 1954 r., które następnie otrzymały jednorazową odprawę w wysokości 36-miesięcznej renty, zachowują prawo do dotychczasowych świadczeń w naturze.

Art. 52. Członkom rodziny po inwalidzie, który miał prawo do zaopatrzenia na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 1954 r., przysługuje prawo do renty rodzinnej na podstawie dekretu, jeżeli inwalida:

- 1) zmarł po dniu 30 czerwca 1954 r. oraz
- 2) pobierał rentę i miał co najmniej 45% ogólnej utraty zdolności zarobkowej albo zmarł wskutek choroby lub kalectwa pozostających w związku ze służbą wojskową.

Art. 53. Udział w ruchu podziemnym i partyzanckim walczącym o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego uważa się za równoznaczny ze służbą wojskową.

Art. 54. 1. Renty rodzinne, przyznane na podstawie ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. o podwyższeniu i przywróceniu niektórych zaopatrzeń dla osób pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego; poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego (Dz. U. Nr 56, poz. 255), stają się rentami przewidzianymi w dekreście dla rodzin po żołnierzach zmarłych w związku ze służbą wojskową.

2. Przepis ust. 1 ma zastosowanie również do rent przyznanych przed dniem 1 lipca 1958 r., których wypłata została zawieszona.

3. Rentę rodzinną dla osób wymienionych w ust. 1 i 2 wypłaca się w wysokości określonej w dekreście dla rodzin żołnierzy zmarłych w związku ze służbą wojskową, przyjmując za podstawę wymiaru renty kwotę 500 zł.

Art. 55. Osobom, które w dniu 1 lipca 1958 r. miały zawieszony prawo do zasiłków przewidzianych w ustawie z dnia 23 lipca 1945 r. o zasiłkach i pomocy dla osób pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego, poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego (Dz. U. z 1950 r. Nr 43, poz. 395 i z 1953 r. Nr 9, poz. 29), z powodu posiadania środków utrzymania lub otrzymywania stypendium, przysługuje renta rodzinna na podstawie dekretu, jeżeli w myśl przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin są inwalidami lub osiągnęły wiek: mężczyźni 65, a ko-

biety 55 lat i nie mają dochodu powodującego zawieszenie prawa do renty rodzinnej.

Art. 56. Związek inwalidztwa ze służbą wojskową w sprawach, o których mowa w art. 44 ust. 4, ustala komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, a związek śmierci ze służbą wojskową — prezydium właściwej rady narodowej.

Art. 57. Rada Ministrów określi szczegółowe warunki uzyskania świadczeń rentowych przez repatriantów oraz przez osoby rehabilitowane.

Art. 58. Podlegają rozpatrzeniu na podstawie dekretu wnioski osób zwolnionych z więzienia, które wskutek skazania na dodatkową karę pozbawienia praw publicznych i honorowych utraciły prawo do zaopatrzenia na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 1954 r.

Art. 59. Zaopatrzenie określone w dekreście przysługuje również elewom orkiestr wojskowych oraz studentom szkolonym wojskowo w ramach studiów wojskowych w szkołach

wyższych, którzy wskutek choroby lub kalectwa nabytego w związku z wyszkoleniem wojskowym stali się niezdolni do pracy i zostali zaliczeni do jednej z grup inwalidów.

Art. 60. Przewidziane w dekreście uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przysługują w stosunku do żołnierzy wojsk wewnętrznych Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 61. Tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim (Dz. U. z 1945 r. Nr 22, poz. 131 z późniejszymi zmianami),
- 2) dekret z dnia 14 kwietnia 1948 r. o zasiłkach i pomocy dla żołnierzy Wojska Polskiego, żołnierzy i funkcjonariuszów służby bezpieczeństwa publicznego, członków Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. z 1948 r. Nr 21, poz. 139 z późniejszymi zmianami) w zakresie zasiłków jednorazowych i zasiłków miesięcznych przysługujących żołnierzom i ich rodzinom objętym niniejszym dekretem.